

תנ"ך

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון	—	(16x3)	—	48 נקודות
פרק שני	—	(16x2)	—	32 נקודות
פרק שלישי (חובה)	—	(20x1)	—	<u>20 נקודות</u>
סה"כ	—			100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד. (2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

השאלות

פרק ראשון — המנהיגות של משה ודוד (48 נקודות)

ענה על שלוש מן השאלות 1-4 (לכל שאלה — 16 נקודות).

1. קרא שמות, ו', 12-1.

א וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה עֲתָה תֵּרְאֶה
אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לַפְּרֹעָה כִּי בִיד חֲזָקָה יִשְׁלַחַם וּבִיד חֲזָקָה יִגְרֹשֶׁם
ב מֵאֶרֶץ: אֲנִי ה': וְאַתָּה אֶל-אַבְרָהָם אֶל-יִצְחָק וְאֶל-יַעֲקֹב בָּאֵל
ד שְׁדֵי וְשִׁמִּי ה' לֹא נִודַעְתִּי לָהֶם: וְגַם הִקְמַתִּי אֶת-בְּרִיתִי
ה אִתָּם לֵתֵת לָהֶם אֶת-אֶרֶץ כְּנָעַן אֵת אֶרֶץ מִגְרִיהֶם אֲשֶׁר-
ו גָּרוּ בָּהּ: וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת-נִאֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מִצְרַיִם
ז מַעֲבִידִים אֹתָם וְאֶזְכָּר אֶת-בְּרִיתִי: לָכֵן אֹמַר לְבְנֵי-יִשְׂרָאֵל
אֲנִי ה': וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלֹת מִצְרַיִם וְהִצַּלְתִּי
ח אֶתְכֶם מֵעֲבָדָתָם וְגֵאלְתִּי אֶתְכֶם בְּזֹרֹעַ נְטוּיָה וּבְשִׁפְטִים
ט גְּדִלִים: וְלִקַּחְתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהֵייתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וִידַעְתֶּם
כִּי אֲנִי ה': אֱלֹהֵיכֶם הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלֹת מִצְרַיִם:
ח וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁאַלְתִּי אֶת-יְדֵי לֵתֵת אֹתָהּ
לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלַיַּעֲקֹב וְנָתַתִּי אֹתָהּ לָכֶם מִוְרֶשֶׁה אֲנִי ה':
ט וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה בֵּן אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּלֹא שָׁמְעוּ אֶל-מֹשֶׁה מִקֶּצֶר
רוּחַ וּמַעֲבָדָה קָשָׁה:
יא וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: בֹּא דַבֵּר אֶל-פְּרֹעָה מֶלֶךְ
יב מִצְרַיִם וּשְׁלַח אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה לִפְנֵי
ה' לֵאמֹר הֵן בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לֹא-שָׁמְעוּ אֵלַי וְאִיךָ יִשְׁמַעֲנִי
פְּרֹעָה וְאִנִּי עֶרְל שִׁפְתַּיִם:

- א.** משה פונה אל ה' בשמות, ה', 22-23 ושואל "למה הרעתה לעם הזה".
קרא את דברי הפרשנות של חגי משגב על הקשר בין הכתוב בפסוקים אלה ובין הכתוב בשמות, ו', שלפניך.
למעשה, זו בדיוק התשובה האלוהית לשאלתו של משה: לא הרעותי לעם הזה, כפי שזעקת בפרק הקודם, מכיוון שלא רק שחרור עבדים עומד על הפרק, אלא תכנית גדולה יותר, הבטחה קדומה, שהגיע זמנה. ו'אני ה' ' היא כמין ססמה המאשרת את הדבר.
(משגב, ח' [2016]. הססמה: אני ה'. 929 שמות אוחר ב-13 בספטמבר, 2016 מ' <http://www.929.org.il>)
(1) הסבר מהי אותה "תכנית גדולה" [...] שהגיע זמנה". תוכל להיעזר ב**בראשית**, ט"ו, 7.
(4 נקודות)
- (2) דברי ה' בשמות ו', 4-5 יכולים להשתמע כביקורת על משה. הסבר קביעה זו על פי דבריו של משגב ועל פי ההתגלות הקודמת של ה' למשה (**שמות**, ג'). (6 נקודות)
- ב.** קרא פסוקים 9-11 בקטע שלפניך ואת דברי יובל אלבשן:
[...] כמה בורות וחוסר הבנה טמונים בציפייה [...] שהשינוי יבוא מלמטה, שהעניים והמוכים והרמוסים הם אלה שיובילו את המאבק נגד דיכויים [...]
(אלבשן, י' [2016]. מצוקה משתקת. 929 שמות. אוחר ב-13 בספטמבר, 2016 מ' <http://www.929.org.il>)
הסבר מדוע הטיל ה' את השליחות הנזכרת בפסוק 11 דווקא על משה, ולא פנה אל העם שיושיע את עצמו. בסס את דברך על הכתוב ועל דבריו של אלבשן. (6 נקודות)

וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵּךְ-יָרֵד בִּי שַׁחַת עִמָּךְ אֲשֶׁר הָעֵלִיתָ
ח מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: סָרוּ מִיָּד מִן-הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתָם עֲשׂוּ לָהֶם
עֵגֶל מִסֶּבֶה וַיִּשְׁתַּחֲווּ-לוֹ וַיִּזְבְּחוּ-לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ
ט יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָעֵלִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה
י רְאִיתִי אֶת-הָעָם הַזֶּה וְהִנֵּה עִם-קִשָּׁה-עֶרְפָּה הוּא: וְעַתָּה הִנֵּחָה
יא לִי וַיַּחֲרֹאֲפִי בָהֶם וּבְכָל אֲשֶׁר וַאֲנִי עָשִׂיתִי לָהֶם גְּדֹל: וַיַּחֲלֵם מֹשֶׁה
אֶת-פָּנָיו ה' אֵלָהֶיּוּ וַיֹּאמֶר לָמָּה ה' יַחֲרִי אִפְךָ בְּעַמֶּךָ אֲשֶׁר
יב הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּכַח גְּדֹל וּבִיד חֲזָקָה: לָמָּה וַיֹּאמְרוּ
מִצְרַיִם לֵאמֹר בְּרָעָה הוֹצִיאָם לַהֲרֹג אֹתָם בַּהָרִים וּלְכַלֵּתָם
מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה שׁוּב מִחֲרוֹן אִפְךָ וְהִנָּחָם עַל-הָרָעָה לְעַמֶּךָ:
יג זָכֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עַבְדֶּיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם
בְּךָ וַתְּדַבֵּר אֱלֹהִים אֲרָבָה אֶת-זִרְעֲכֶם כְּכֹכְבֵי שָׁמַיִם וְכָל-
יד הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲתֵן לְזִרְעֲכֶם וְנָחֳלוּ לָעָלָם: וַיִּנָּחַם
ה' עַל-הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ:
טו וַיִּפֹּן וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן-הָהָר וַשֵּׁנִי לַחֹת הָעֵדֻת בִּידוֹ לַחֹת כְּתָבִים
טז מִשְׁנֵי עַבְרֵיהֶם מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתָבִים: וְהִלָּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים
יז הַזֶּה וְהַמִּכְתָּב מִכְתָּב אֱלֹהִים הוּא חֲרוּת עַל-הַלָּחַת: וַיִּשְׁמַע
יח יְהוֹשֻׁעַ אֶת-קוֹל הָעָם בְּרָעָה וַיֹּאמֶר אֶל-מֹשֶׁה קוֹל מִלִּחְמָה
יט בַּמִּחְנֶה: וַיֹּאמֶר אֵין קוֹל עֲנֹת גְּבוּרָה וְאֵין קוֹל עֲנֹת חִלּוּשָׁה
כ קוֹל עֲנֹת אֲנָכִי שָׁמַע: וַיְהִי כַּאֲשֶׁר קָרַב אֶל-הַמִּחְנֶה וַיֵּרָא
כא אֶת-הָעֵגֶל וּמִחֻלָּת וַיַּחֲרֹאֲפֵ אֶף מֹשֶׁה וַיִּשְׁלַךְ מִיָּדוֹ אֶת-הַלָּחַת
כב וַיִּשְׁבֵּר אֹתָם תַּחַת הָהָר: וַיִּקַּח אֶת-הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשׂוּ וַיִּשְׂרֹף
כג בָּאֵשׁ וַיִּטְחֵן עַד אֲשֶׁר-דָּק וַיֹּזֶל עַל-פְּנֵי הַמַּיִם וַיִּשָּׁק אֶת-בְּנֵי
כד יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן מַה-עָשִׂיתָ לָּךְ הָעָם הַזֶּה
כה כִּי-הִבֵּאתָ עָלֵינוּ חֲטָאָה גְדֹלָה: וַיֹּאמֶר אַהֲרֹן אֶל-יָחִיד אֶף
כו אֲדֹנָי אֲתָה יָדַעְתָּ אֶת-הָעָם כִּי בָרַע הוּא: וַיֹּאמְרוּ לִי עֲשֵׂה-
כז לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכּוּ לִפְנֵינוּ כִּי-זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר
הָעֵלֵנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יָדַעְנוּ מַה-הָיָה לוֹ:

(שים לב: המשך הקטע וסעיפי השאלה בעמוד הבא)

וַאֲמַר לָהֶם

כד

לְמִי זֶהֱב הַתַּפְּרָקוּ וַיִּתְּנוּ־לִי וְאֶשְׁלַכְהוּ בַּאֲשׁ וַיֵּצֵא הָעֶגְלָה
 כה הַזֶּה: וַיֵּרָא מֹשֶׁה אֶת־הָעָם כִּי פָרַע הוּא כִּי־פָרַעַה אֲהֲרֹן
 כו לְשִׁמְעִיָּה בְּקִמְיָהֶם: וַיַּעֲמֵד מֹשֶׁה בְּשַׁעַר הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמֶר מִי
 כו לַ־ה' אֵלַי וַיֵּאֲסֹפוּ אֵלָיו כָּל־בְּנֵי לֵוִי: וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה־אָמַר
 ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שִׁימוּ אִישׁ־חֲרָבּוֹ עַל־יָרְכּוֹ עִבְרוּ וּשׁוּבוּ
 מִשַּׁעַר לְשַׁעַר בַּמַּחֲנֶה וְהִרְגּוּ אִישׁ־אֶת־אָחִיו וְאִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ
 כח וְאִישׁ אֶת־קָרְבּוֹ: וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־לֵוִי כְדִבְרַת מֹשֶׁה וַיִּפֹּל מִן־הָעָם
 כט בַּיּוֹם הַהוּא כְּשִׁלְשֶׁת אַלְפֵי אִישׁ: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֵלֹאֹ וַיִּדְּכֶם
 הַיּוֹם לַ־ה' כִּי אִישׁ בָּבְנוּ וּבָאָחִיו וּלְתַת עֲלֵיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה:
 ל וַיְהִי מִמָּחָרֹת וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם אַתֶּם חֲטָאתֶם חֲטָאָה
 גְּדוֹלָה וַעֲתָה אֵעֲלֶה אֶל־ה' אֲוִלִי אֲכַפְּרָה בְּעֵד חֲטָאתְכֶם:
 לא וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה אֶל־ה' וַיֹּאמֶר אֲנִי חֲטָאָה הַזֶּה חֲטָאָה גְּדוֹלָה
 לב וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם אֱלֹהֵי זָהָב: וַעֲתָה אֲסִיתֶשָׂא חֲטָאתְכֶם וְאֲסִיתֶן
 לג מַחֲנֵי נָא מִסְּפָרְךָ אֲשֶׁר כָּתַבְתָּ: וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה מִי
 לד אֲשֶׁר חֲטָא־לִי אֶמְחֶנּוּ מִסְּפָרִי: וַעֲתָה לֵךְ וְנָחָה אֶת־הָעָם אֶל
 אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי לֵךְ הִנֵּה מִלֹּאכִי יֵלֵךְ לִפְנֶיךָ וּבַיּוֹם פִּקְדֵי וּפְקַדְתִּי
 לה עֲלֵהֶם חֲטָאתָם: וַיִּגַּף ה' אֶת־הָעָם עַל אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת־
 הָעֶגְלָה אֲשֶׁר עָשָׂה אֲהֲרֹן:

א. (1) קרא פסוקים 7-14 בקטע שלפניך ואת הפירוש של רש"י.

עדיין לא שמענו שנתפלל משה עליהם, והוא אומר: "הניחה לי?" אלא כאן פתח לו פתח והודיעו שהדבר תלוי בו [...]

מדברי רש"י עולה כי ה' ביקש ללמד את משה שיעור במנהיגות. הסבר קביעה זו. (5 נקודות)

(2) לדעתך, האם הרצון של משה למחול לעם על טעות קשה היא תכונה ראויה למנהיג? נמק את דבריך. (5 נקודות)

ב. יש הטוענים כי פרשת עגל הזהב מסמנת נקודת מפנה אצל משה: מאדם החושב כי המנהיגות נכפתה עליו, למנהיג אסרטיבי ויזום.

קרא פסוקים 15-32 בקטע שלפניך. הפעולות של משה בפסוקים אלה מלמדות על מנהיגות יוזמת ואסרטיבית. הבא שתי ראיות לביסוס קביעה זו, והסבר אותן. (6 נקודות)

/המשך בעמוד 6/

3. קרא שמואל א, י"ט, 8-18.

ח ותֹסֵף הַמֶּלֶכָה
 להֵיוֹת וַיֵּצֵא דָוִד וַיִּלְחֶם בַּפְּלִשְׁתִּים וַיַּךְ בָּהֶם מְכָה גְדוֹלָה וַיִּנְסוּ
 ט מִפָּנָיו: וַתְּהִי רוּחַ ה' וַרְעָה אֶל-שָׂאוֹל וְהוּא בְּבֵיתוֹ יוֹשֵׁב
 י וּחֲנִיתוֹ בִּידוֹ וְדוֹד מִנְּגֹן בִּיד: וַיִּבְקֹשׁ שָׂאוֹל לְהַכּוֹת בַּחֲנִית בְּדוֹד
 וּבִקְרִי וַיִּפְטֹר מִפָּנָיו שָׂאוֹל וַיַּךְ אֶת-הַחֲנִית בְּקִיר וְדוֹד נָס וַיִּמְלֹט
 יא בַּלַּיְלָה הוּא: וַיִּשְׁלַח שָׂאוֹל מַלְאָכִים אֶל-בֵּית
 דָּוִד לְשַׁמְרוֹ וּלְהַמִּיתוֹ בְּבִקְרִי וַתִּגַּד לְדָוִד מִכָּל אֲשֶׁתּוֹ לֵאמֹר
 יב אֲסִינָךְ מִמְּלֹט אֶת-נַפְשְׁךָ הַלַּיְלָה מִחַר אֶתָּה מוֹמֶת: וַתִּרְדַּ
 יג מִכָּל אֶת-דָּוִד בְּעֵד הַחֲלוֹן וַיֵּלֶךְ וַיְבָרַח וַיִּמְלֹט: וַתִּקַּח מִכָּל
 אֶת-הַתְּרָפִים וַתִּשֶׂם אֶל-הַמָּטָה וְאֵת כְּבִיר הָעֵזִים שָׂמָה
 יד מִרְאשְׁתּוֹ וַתִּכֶּסֶ בַּבֶּגֶד: וַיִּשְׁלַח שָׂאוֹל מַלְאָכִים
 טו לִקְחַת אֶת-דָּוִד וּתְאֹמֶר חֲלָה הוּא: וַיִּשְׁלַח
 שָׂאוֹל אֶת-הַמַּלְאָכִים לִרְאוֹת אֶת-דָּוִד לֵאמֹר הֲעָלוּ אֹתוֹ
 טז בַּמָּטָה אֵלַי לְהַמָּתוֹ: וַיָּבֹאוּ הַמַּלְאָכִים וְהִנֵּה הַתְּרָפִים אֶל-
 יז הַמָּטָה וּכְבִיר הָעֵזִים מִרְאשְׁתּוֹ: וַיֹּאמֶר שָׂאוֹל
 אֶל-מִכָּל לְמָה פָּכָה רַמְיָתִי וַתִּשְׁלַחִי אֶת-אֵיבִי וַיִּמְלֹט
 וַתֹּאמֶר מִכָּל אֶל-שָׂאוֹל הוּא-אָמַר אֵלַי שְׁלַחֲנִי לְמָה אִמִּיתִךְ:
 יח וְדָוִד בָּרַח וַיִּמְלֹט וַיָּבֵא אֶל-שְׁמוּאֵל הַדַּמְתָּה וַיַּגִּד-לּוֹ אֵת כָּל-
 אֲשֶׁר עָשָׂה-לּוֹ שָׂאוֹל וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁמוּאֵל וַיֵּשְׁבוּ בְּנוֹת:

בָּנוֹת

א. קרא פסוקים 8-10 בקטע שלפניך.

(1) הסופר המקראי משתמש בפועל ה-כ-ה בפסוקים אלה כדי לתאר הן את מעשי

דוד הן את מעשי שאול. מה הייתה המטרה בשימוש בפועל זהה בתיאור מעשי שתי

הדמויות? הסבר את דבריך. (5 נקודות)

(2) יש הטוענים שבין פסוק 8 ובין פסוקים 9-10 יש קשר של סיבה ותוצאה. הסבר קשר

זה. (4 נקודות)

ב. קרא פסוקים 11-12, 17 בקטע שלפניך וגם יהושע, ב', 15-20. בשני הסיפורים מתוארת

אישה הממלטת גבר מחלון הבית. הסבר כיצד ההשוואה בין שני הסיפורים מאירה באור

שלילי את התנהגותו של דוד בפסוק 12 בקטע שלפניך. (7 נקודות)

שים לב:
המשך הבחינה בעמוד 8

4. קרא מלכים א, א', 15-35.

מלכים א, א', 15-35

טו וַתָּבֵא בַת־שֶׁבַע אֶל־הַמֶּלֶךְ הַחֲדָדָה וְהַמֶּלֶךְ יָקָן מֵאֵד
 טז וַאֲבִישָׁג הַשּׁוֹנֵמִית מִשְׁרַת אֶת־הַמֶּלֶךְ: וַתִּקֶּד בַּת־שֶׁבַע
 יז וַתִּשְׁתַּחֲוֶה לַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מֶה־לָּךְ: וַתֹּאמֶר לוֹ אֲדֹנָי אֲתָהּ
 נִשְׁבַּעְתָּ בַּיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֵאמֹתְךָ כִּי־שְׁלֹמֹה בְנֶךָ יִמְלֹךְ אַחֲרַי
 יח וְהוּא יֵשֵׁב עַל־כִּסְאִי: וְעַתָּה הִנֵּה אֲדֹנִי מֶלֶךְ וְעַתָּה אֲדֹנָי
 יט הַמֶּלֶךְ לֹא יָדַעַת: וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא־וֹצֵאן לָרֶבֶךָ וַיִּקְרָא לְכָל־
 כ בני הַמֶּלֶךְ וּלְאֲבִיתָר הַכֹּהֵן וּלְיֹאָב שֶׁר הַצָּבָא וּלְשְׁלֹמֹה עֲבָדָךְ
 כ לא קָרָא: וְאַתָּה אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ עֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל עָלֶיךָ לְהַגִּיד
 כא לָהֶם מִי יֵשֵׁב עַל־כִּסֵּא אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ אַחֲרָיו: וְהָיָה כְּשֶׁכָּב
 כב אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ עִם־אֲבִיתָיו וְהָיִיתִי אֲנִי וּבְנֵי שְׁלֹמֹה חֹטְאִים: וְהִנֵּה
 כג עֹדֵנָה מִדְּבַר עִם־הַמֶּלֶךְ וְנָתַן הַנְּבִיא בָּא: וַיִּגִּידוּ לַמֶּלֶךְ
 כד לֵאמֹר הִנֵּה נָתַן הַנְּבִיא וַיְבֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לַמֶּלֶךְ עַל־
 כה אֶפְרוֹ אֶרְצָה: וַיֹּאמֶר נָתַן אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ אֲתָהּ אִמְרַת אֲדֹנִיָּהוּ
 כו יִמְלֹךְ אַחֲרַי וְהוּא יֵשֵׁב עַל־כִּסְאִי: כִּי וַיֵּרֶד הַיּוֹם וַיִּזְבַּח שׁוֹר
 כז וּמְרִיא־וֹצֵאן לָרֶבֶךָ וַיִּקְרָא לְכָל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּלְשָׂרֵי הַצָּבָא
 כח וּלְאֲבִיתָר הַכֹּהֵן וְהַנָּס אֲכָלִים וְשֵׁתִים לִפְנֵי וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ
 כט אֲדֹנִיָּהוּ: וְלִי אֲנִי־עֲבָדְךָ וּלְצֹדֵק הַכֹּהֵן וּלְבִנְיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע
 לוּלְשְׁלֹמֹה עֲבָדְךָ לֹא קָרָא: אִם מֵאֵת אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ נָהִיָּה הַדְּבָר
 הַזֶּה וְלֹא הוֹדַעְתָּ אֶת־עֲבָדֶיךָ מִי יֵשֵׁב עַל־כִּסֵּא אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ
 סא אַחֲרָיו: וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֹּאמֶר קָרָא־לִי לְבַת־שֶׁבַע וַתָּבֵא
 סב לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַתַּעֲמֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: וַיִּשְׁבַּע הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר חִי־
 סג הַיהוָה אֲשֶׁר־פָּדָה אֶת־נַפְשִׁי מִכָּל־צָרָה:

עבדך

(שים לב: המשך הקטע וסעיפי השאלה בעמוד הבא)

ל' כִּי בָאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי
לְךָ בַּה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כִּי-שְׁלֹמֹה בְנִךְ יִמְלֹךְ אַחֲרַי
וְהוּא יֵשֵׁב עַל-כִּסְאִי תַּחְתִּי כִּי בֶן אֶעֱשֶׂה הַיּוֹם הַזֶּה: וְתִקַּד
בַּת-שֶׁבַע אִפְּסִי אֶרֶץ וְתִשָּׁתַח לַמֶּלֶךְ וְתֹאמַר יְחִי אֲדֹנֵי הַמֶּלֶךְ
ל' דּוֹד לְעַלְמִי: וַיֹּאמֶר וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד קָרָא-לִּי לְצִדּוֹק
הַכֹּהֵן וְנָתַן הַנְּבִיא וּלְבָנָיו בֶּן-יְהוֹיָדָע וַיָּבֹאוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ:
ל' וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לָהֶם קָחוּ עִמָּכֶם אֶת-עַבְדֵי אֲדֹנֵיכֶם וְהִרְכַּבְתֶּם
אֶת-שְׁלֹמֹה בְנִי עַל-הַפֶּרֶדָּה אֲשֶׁר-לִי וְהוֹרַדְתֶּם אֹתוֹ אֶל-
ל' גִּחֹן: וּמִשָּׁח אֹתוֹ שֶׁם צִדּוֹק הַכֹּהֵן וְנָתַן הַנְּבִיא לַמֶּלֶךְ עַל-
ל' יִשְׂרָאֵל וְתִקְעֶתֶם בַּשּׁוֹפָר וְאָמַרְתֶּם יְחִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה: וְעָלִיתֶם
אֲחֵרָיו וּבָא וַיֵּשֶׁב עַל-כִּסְאִי וְהוּא יִמְלֹךְ תַּחְתִּי וְאֹתוֹ צִוִּיתִי
לִהְיוֹת נָגִיד עַל-יִשְׂרָאֵל וְעַל-יְהוּדָה:

א. קרא את הקטע מדברי הלל דיוויס שלפניך.

וכאן, בשיא זקנתו, מגיע דוד גם לשיא גאונותו.

(דיוויס, ה. [2016]. להיות בזמן הנכון ובמקום הנכון. 929 מלכים א. אוחזר ב־13 בספטמבר, 2016)

(<http://www.929.org.il>)

ציין מפסוקים 32-35 שלוש הוראות שציווה דוד, והסבר כיצד כל אחת מהן מלמדת על

גאונותו. (9 נקודות)

ב. אחרים טוענים שההוראות של דוד בפסוקים 32-35 אינן מעידות על גאונותו, אלא

מלמדות על הצלחתם של נתן ובת שבע לתמרן את המלך הזקן.

הבא מפסוקים 15-31 דוגמה אחת היכולה לבסס טענה זו, והסבר אותה. (7 נקודות)

פרק שני — נשים במקרא (32 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 5-7 (לכל שאלה — 16 נקודות).

5. קרא יהושע, ב', 17-1.

א וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוֹן מִן־הַשְּׂטִיִּים שְׁנַיִם אַנְשִׁים מִדְּגִלַּיִם חֹרֵשׁ
 לֵאמֹר לְכוּ רְאוּ אֶת־הָאָרֶץ וְאֶת־יְרִיחוֹ וְיִלְכוּ וַיָּבֹאוּ בֵּית אִשָּׁה
 ב זוֹנָה וְשֹׁמֵה רֹחֵב וַיִּשְׁכְּבוּ־שָׁמָּה: וַיֹּאמֶר לַמֶּלֶךְ יְרִיחוֹ לֵאמֹר
 הִנֵּה אַנְשִׁים בָּאוּ הֵנָּה הַלַּיְלָה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַחֲפֹד אֶת־הָאָרֶץ:
 ג וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ יְרִיחוֹ אֶל־רֹחֵב לֵאמֹר הֲוָצִיֵּי הָאֲנָשִׁים הַבָּאִים
 ד אֵלֶיךָ אֲשֶׁר־בָּאוּ לְבֵיתְךָ כִּי לַחֲפֹד אֶת־כָּל־הָאָרֶץ בָּאוּ: וַתִּקַּח
 הָאִשָּׁה אֶת־שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וַתַּצְפֵּנוּ וַתֹּאמֶר כֵּן בָּאוּ אֵלַי
 ה הָאֲנָשִׁים וְלֹא יָדַעְתִּי מֵאֵין הֵמָּה: וַיְהִי הַשָּׁעַר לִסְגֹּר בַּחֲשֹׁךְ
 וְהָאֲנָשִׁים יָצְאוּ לֹא יָדַעְתִּי אַנְהָ הִלְכוּ הָאֲנָשִׁים רִדְפוּ מֵהָר
 ו אַחֲרֵיהֶם כִּי תִשְׁגֹּסוּ: וְהִיא הֶעֱלֵתָם הִגָּה וַתִּטְמַנֶּם בַּפֶּשֶׁתַּי
 ז הָעֵץ הָעֲרֻכּוֹת לֵה עַל־הַגָּג: וְהָאֲנָשִׁים רִדְפוּ אַחֲרֵיהֶם דֶּרֶךְ
 הַיַּרְדֵּן עַל הַמַּעְבְּרוֹת וְהַשָּׁעַר סָגְרוּ אַחֲרָי כַּאֲשֶׁר יָצְאוּ
 ח הַרְדָּפִים אַחֲרֵיהֶם: וְהִמָּה טָרַם וַיִּשְׁכְּבוּ וְהִיא עֲלָתָה עֲלֵיהֶם
 ט עַל־הַגָּג: וַתֹּאמֶר אֶל־הָאֲנָשִׁים יָדַעְתִּי כִּי־נָתַן ה' לָכֶם
 אֶת־הָאָרֶץ וְכִי־נִפְלָה אֵימַתְכֶם עָלֵינוּ וְכִי נִמְגָּזוּ כָּל־יֹשְׁבֵי
 י הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם: כִּי שָׁמַעְנוּ אֶת אֲשֶׁר־הוֹבִישׁ ה' אֶת־מִי
 יס־סוּף מִפְּנֵיכֶם בַּצָּאֲתָכֶם מִמִּצְרַיִם וְאֲשֶׁר עָשִׂיתֶם לְשָׁנִי מַלְכִי
 הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר בָּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן לְסִיחֹן וְלָעֹג אֲשֶׁר הִחְרַמְתָּם
 יא אוֹתָם: וְנִשְׁמַע וַיִּמָּס לְבַבְנוּ וְלֹא־קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ
 מִפְּנֵיכֶם כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהִים בְּשָׂמִים מַמְעַל וְעַל־
 יב הָאָרֶץ מִתַּחַת: וְעַתָּה הִשְׁבְּעוּ־נָא לִי כִּי־עָשִׂיתִי עִמָּכֶם
 חֶסֶד וְעָשִׂיתֶם גַּם־אֵתָם עִם־בֵּית אָבִי חֶסֶד וְנָתַתֶּם לִי אוֹת
 יג אֲמַת: וְהַחֲיִיתֶם אֶת־אָבִי וְאֶת־אִמִּי וְאֶת־אָחִי וְאֶת־אָחוֹתִי
 וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר לָהֶם וְהִצַּלְתֶּם אֶת־נַפְשֹׁתֵינוּ מִמוֹת:

אֲחִיוֹתַי

(שים לב: המשך הקטע וסעיפי השאלה בעמוד הבא)

יד

וַיֹּאמְרוּ

לָהּ הָאֲנָשִׁים נַפְשֵׁנוּ תַּחְתִּיקֶם לָמוֹת אִם לֹא תִגִּידוּ אֶת־
דְּבָרֵנוּ זֶה וְהָיָה בְּתַת־הָ לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ וְעָשִׂינוּ עִמָּךְ חֶסֶד
וְאַמֶּת: וְתוֹרֶם בְּחָבֵל בְּעַד הַחֲלוֹן כִּי בֵיתָה בְּקִיר הַחוּמָה
וּבְחוּמָה הִיא יוֹשֶׁבֶת: וַתֹּאמֶר לָהֶם הִהֲרָה לָכוּ כֹּן־יִפְגְּעוּ
בְּכֶם הָרֹדְפִים וְנִחַפְתֶּם שְׂמָה שְׁלֹשֶׁת יָמִים עַד שׁוֹב הָרֹדְפִים
יִי וְאַחֵר תֵּלְכוּ לְדֹרֹכָם: וַיֹּאמְרוּ אֵלֶיהָ הָאֲנָשִׁים נָקִים אֲנַחְנוּ
מִשְׁבַּעְתְּךָ הַזֶּה אֲשֶׁר הִשְׁבַּעְתָּנוּ:

א. קרא פסוק 1 בקטע שלפניך ואת דברי יוסף בן מתתיהו.

כי תחילה באו וסקרו את עירם כולה באין מפריע והסכימו ביניהם אילו חלקים של החומות חזקים הם ואילו אינם נותנים ביטחון לתושבים במידה שווה [...] וכשהגיע הערב סרו לפונדק בסביבת החומה, מקום שם הובאו גם קודם לסעוד.

(בן מתתיהו, 'תרגם מיוונית, הוסיף מבוא, הערות וביאורים, מפות ותמונות, אברהם שליט [1944]

קדמוניות היהודים ה, א, ב, ירושלים-תל אביב: הוצאת מוסד ביאליק על ידי "מסדה")

על פי פסוק 1, הדרך שבה ביצעו המרגלים את ההוראה של יהושע מעוררת שאלה.

ציין מהי השאלה, והסבר את התשובה של יוסף בן מתתיהו על שאלה זו. (6 נקודות)

ב. יאיר זקוביץ טוען כי "המספר טורח לשים בפיה של רחב פסוקים משירת הים".

(מתוך ההרצאה המצולמת "הזוג המוזר")

(1) מה בדברי רחב אל המרגלים הוא הִרְמָזוּ אל שירת הים (שמות, ט"ו)? (4 נקודות)

(2) לדברי זקוביץ, הרמז זה משירת הים מציג את רחב באור חיובי ואת יהושע באור

אירוני. הסבר דברים אלה. (6 נקודות)

6. קרא שמואל ב, י"ד, 1-21.

א וַיֵּדַע יוֹאֵב בֶּן-
ב צִרְיָה בִּי-לֵב הַמֶּלֶךְ עַל-אַבְשָׁלוֹם: וַיִּשְׁלַח יוֹאֵב תְּקוּעָה וַיִּקַּח
מִשֶּׁם אִשָּׁה חֲכָמָה וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הֲתֵאֱבָלִי-נָא וּלְבָשִׁי-נָא
ג בְּגָדֵי-אֵבֶל וְאֶל-תְּסוּכִי שֶׁמֶן וְהָיִיתָ כְּאִשָּׁה זֹה יָמִים רַבִּים
ד מִתְאַבֵּלָת עַל-מָת: וּבָאת אֶל-הַמֶּלֶךְ וּדְבַרְתָּ אֵלָיו כַּדָּבָר
ה הַזֶּה וַיִּשָּׂם יוֹאֵב אֶת-הַדְּבָרִים בְּפִיהָ: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הִתְקַעִית
וְאֶל-הַמֶּלֶךְ וַתִּפֹּל עַל-אַפִּיהָ אֲרָצָה וַתִּשְׁתַּחֲו וַתֹּאמֶר הוֹשַׁעְהָ
וְהַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר-לָהּ הַמֶּלֶךְ מַה-לָּךְ וַתֹּאמֶר
ו וְאֵבֶל אִשָּׁה-אֶלְמָנָה אֲנִי וַיָּמָת אִישִׁי: וּלְשַׁפְּחָתְךָ שְׁנֵי בָנִים
ז וַיִּנְצְוּ שְׁנֵיהֶם בַּשָּׂדֶה וְאִין מִצִּיל בֵּינֵיהֶם וַיָּבוּ הָאֶחָד אֶת-הָאֶחָד
ח וַיָּמָת אֹתוֹ: וְהִנֵּה קָמָה כָּל-הַמִּשְׁפָּחָה עַל-שַׁפְּחָתְךָ וַיֹּאמְרוּ
ט תָּנִי וְאֶת-מִכָּה אַחִיו וְנָמַתְהוּ בְּנַפְשׁ אַחִיו אֲשֶׁר הֵרָג וְנִשְׁמִידָה
י גַּם אֶת-הַיּוֹדֵשׁ וְכָפוּ אֶת-גַּחְלָתִי אֲשֶׁר נִשְׂאָרָה לְבִלְתִּי שׁוֹם-
יא לְאִישִׁי שֵׁם וּשְׂאֲרִית עַל-פְּנֵי הָאָדָמָה: וַיֹּאמֶר
יב הַמֶּלֶךְ אֶל-הָאִשָּׁה לָכִי לְבִיתְךָ וְאֲנִי אֶצְוֶה עָלֶיךָ: וַתֹּאמֶר
יג הָאִשָּׁה הִתְקוּעִית אֶל-הַמֶּלֶךְ עָלִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הָעוֹן וְעַל-בֵּית
יד אָבִי וְהַמֶּלֶךְ וְכִסְאוֹ נָקִי: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הַמְדַּבֵּר
טו אֵלַיִךְ וְהִבֵּאתוּ אֵלַי וְלֹא-יִסִּיף עוֹד לַגֶּעַת בֶּךָ: וַתֹּאמֶר יִזְכֹּר-
טז נָא הַמֶּלֶךְ אֶת-הָאֱלֹהִיךָ מִהֲרַבִּית גָּאֹל הָדָם לִשְׁחַת וְלֹא
יז יִשְׁמִידוּ אֶת-בְּנֵי וַיֹּאמֶר חִי-הָאֱסִיפֹל מִשְׁעֶרֶת בֶּנְךָ
יח אֲרָצָה: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה תִּדְבַר-נָא שַׁפְּחָתְךָ אֶל-אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
יט דָּבָר וַיֹּאמֶר דְּבָרִי: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה וְלָמָּה
כ חֲשַׁבְתָּה כִּזְזֹאת עַל-עַם אֱלֹהִים וּמִדְּבַר הַמֶּלֶךְ הַדְּבָר הַזֶּה
כא כְּאִשֶּׁם לְבִלְתִּי הִשִּׁיב הַמֶּלֶךְ אֶת-נִדְחוֹ: כִּי-מוֹת נָמוֹת וְכַמִּים
כב הַנִּגְרִים אֲרָצָה אֲשֶׁר לֹא יֹאסְפוּ וְלֹא-יִשָּׂא אֱלֹהִים נַפְשׁ וְחִשָּׁב
כג מַחֲשָׁבוֹת לְבִלְתִּי יָדָח מִמֶּנּוּ נִדְּחָ: וְעַתָּה אֲשֶׁר-בָּאתִי לְדָבָר
כד אֶל-הַמֶּלֶךְ אֲדֹנִי אֶת-הַדְּבָר הַזֶּה כִּי יֵרָאֵנִי הָעָם וַתֹּאמֶר
כה שַׁפְּחָתְךָ אֲדַבֵּר-נָא אֶל-הַמֶּלֶךְ אוֹלִי יַעֲשֶׂה הַמֶּלֶךְ אֶת-דְּבָר
כו אֲמָתוֹ:

שים

מהרפת

(שים לב: המשך הקטע וסעיפי השאלה בעמוד הבא)

טו כִּי יִשְׁמַע הַמֶּלֶךְ לְהַצִּיל אֶת־אִמְתּוֹ מִכַּף הָאִישׁ
 יז לְהַשְׁמִיד אֹתוֹ וְאֶת־בְּנֵי יָחַד מִנְחֻלַּת אֱלֹהִים: וַתֹּאמֶר שְׁפַחְתָּךְ
 יוֹהִי־נָא דְבַר־אֲדָנִי הַמֶּלֶךְ לִמְנַחָה כִּי כַּמְּלֹאךְ הָאֱלֹהִים
 כֵּן אֲדָנִי הַמֶּלֶךְ לִשְׁמֹעַ הַטּוֹב וְהָרַע וְהָיָה אֱלֹהֶיךָ יְהִי
 יח עִמָּךְ: וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר אֶל־הָאִשָּׁה אֶל־נָא
 תְּכַחֲדִי מִמֶּנִּי דְבַר אֲשֶׁר אֲנִי שָׁאֵל אֹתְךָ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
 יט יְדַבֵּר־נָא אֲדָנִי הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הִיד יוֹאֵב אֹתְךָ בְּכָל־
 זֹאת וְתַעֲזֵן הָאִשָּׁה וַתֹּאמֶר חַי־נַפְשְׁךָ אֲדָנִי הַמֶּלֶךְ אִם־אִישׁ
 לְהַמִּין וּלְהַשְׁמִיךְ מִכָּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֲדָנִי הַמֶּלֶךְ כִּי־עֲבַדְךָ יוֹאֵב
 הוּא צִוִּי וְהוּא שֵׁם בְּפִי שְׁפַחְתָּךְ אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה:
 כ לְעֵבֹר סֶבֶב אֶת־פְּנֵי הַדָּבָר עֲשֵׂה עֲבֹדְךָ יוֹאֵב אֶת־הַדָּבָר
 הַזֶּה וְאֲדָנִי חֹסֶם כְּחֻמַּת מְלֹאךְ הָאֱלֹהִים לִדְעַת אֶת־כָּל־
 כא אֲשֶׁר בָּאָרֶץ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־יוֹאֵב הִנֵּה־נָא
 עֲשִׂיתִי אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹךְ הִשָּׁב אֶת־הַנֶּעַר אֶת־אֲבִשְׁלוֹם:

א. קרא פסוקים 3, 8-11 בקטע שלפניך ואת הפירוש של רד"ק לפסוק 3.

יואב לא היה יודע מענה המלך, שִׁשִּׁים בפיה כל הדברים, אלא כלל הדברים סידר לה.

(1) כיצד רד"ק מפרש את הביטוי "וישם יואב את הדברים בפיה"? (3 נקודות)

(2) הבא מפסוקים 8-11 ביסוס לפירושו של רד"ק. הסבר את דבריך. (5 נקודות)

ב. קרא פסוקים 13-21 בקטע שלפניך.

(1) מדבריה של האישה בפסוק 13 משתמעות האשמות כלפי דוד. ציין האשמה אחת,

והסבר את התעוזה שבהאשמה זו. (4 נקודות)

(2) בשל דבריה של האישה בפסוקים 14-17, יש פרשנים המאשימים אותה בפטפנות.

הבא מדברי האישה בפסוקים אלה טיעון אחד המלמד כי אֵין בדבריה פרטים מיותרים,

והסבר כיצד טיעון זה מקדם אותה לקראת המטרה שלשמה באה לדוד.

(4 נקודות)

ח וַיְהִי הַיּוֹם וַיַּעֲבֹד אֱלֹהֵי שׁוֹנִים
 וְשֵׁם אִשָּׁה גְדוֹלָה וַתַּחֲזֹק-בּוֹ לֹאכֹל-לֶחֶם וַיְהִי מְדִי עֲבָדוֹ יֹסֵר
 ט שְׁמָה לֹאכֹל-לֶחֶם: וַתֹּאמֶר אֶל-אִשָּׁה הִנֵּה-נָא יָדַעְתִּי כִּי
 י אִישׁ אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא עֹבֵד עֲלֵינוּ תָמִיד: נַעֲשֶׂה-נָּא עֲלֵיתָ-
 קִיר קִטְנָה וְנִשְׁיִם לוֹ שֵׁם מְטָה וּשְׁלַחַן וְכִסֵּא וּמִנּוּרָה וְהִיא
 יא בְּבֹאוֹ אֵלֵינוּ יֹסֵר שְׁמָה: וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹא שְׁמָה וַיֹּסֵר אֶל-
 יב הָעֲלִיָּה וַיִּשְׁכַּב שְׁמָה: וַיֹּאמֶר אֶל-גִּיחִזִּי נַעֲרוֹ קְרָא לַשּׁוֹנָמִית
 יג הַזֹּאת וַיִּקְרָא-לָהּ וַתַּעֲמֹד לִפְנָיו: וַיֹּאמֶר לוֹ אִמְרָנָא אֵלֶיהָ
 הִנֵּה חֲרָדָתִי אֵלֵינוּ אֶת-כָּל-הַחֲרָדָה הַזֹּאת מֶה לַעֲשׂוֹת לָךְ
 הִישׁ לְדַבֵּר-לָךְ אֶל-הַמֶּלֶךְ אוֹ אֶל-שֵׁר הַצֶּבֶא וַתֹּאמֶר בְּתוֹךְ
 יד עַמִּי אֲנִכִּי יִשְׁבֹּת: וַיֹּאמֶר וּמָה לַעֲשׂוֹת לָהּ וַיֹּאמֶר גִּיחִזִּי אֲבֹל
 טו בֶּן אִיזָלָה וְאִשָּׁה זָקֵן: וַיֹּאמֶר קְרָא-לָהּ וַיִּקְרָא-לָהּ וַתַּעֲמֹד
 טז בַּפֶּתַח: וַיֹּאמֶר לְמוֹעֵד הַזֶּה כָּעֵת חָיָה אֹתִי חֲבֻקָת בֶּן וַתֹּאמֶר
 יז אֶל-אֲדָנִי אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל-תִּכְזָב בְּשִׁפְחָתְךָ: וַתַּהַר הָאִשָּׁה
 וַתֵּלֶד בֶּן לְמוֹעֵד הַזֶּה כָּעֵת חָיָה אֲשֶׁר-דִּבֶּר אֵלֶיהָ אֱלֹהֵי שָׁעָ:
 יח וַיִּגְדַּל הַיֵּלֶד וַיְהִי הַיּוֹם וַיֵּצֵא אֶל-אָבִיו אֶל-הַקְּצִירִים: וַיֹּאמֶר
 יט אֶל-אָבִיו רֹאשִׁי וְרֹאשִׁי וַיֹּאמֶר אֶל-הַנֶּעֱר שֶׁאֵהוּ אֶל-אָמּוֹ:
 כ וַיִּשְׁאַהּוּ וַיִּבְיָאָהוּ אֶל-אָמּוֹ וַיֵּשֶׁב עַל-בִּרְכִּיָּה עַד-הַצִּהָרִים
 כא וּמִמָּוֶת: וַתַּעַל וַתִּשְׁכְּבָהּ עַל-מִטַּת אִישׁ הָאֱלֹהִים וַתִּסְגֹּר בַּעֲדוֹ
 כב וַתֵּצֵא: וַתִּקְרָא אֶל-אִשָּׁהּ וַתֹּאמֶר שְׁלַחָה נָא לִּי אֶחָד מִן-
 הַנְּעָרִים וְאַחַת הָאֲתָנּוֹת וְאֲרוּצָה עַד-אִישׁ הָאֱלֹהִים וְאִשׁוּבָה:
 כג וַיֹּאמֶר מָדוּעַ אֹתִי הִלַּכְתִּי אֵלָיו הַיּוֹם לֹא-אֲחַדֶּשׁ וְלֹא שִׁבֹּת
 כד וַתֹּאמֶר שְׁלוֹם: וַתַּחֲבֹשׁ הָאֲתָנּוֹן וַתֹּאמֶר אֶל-נַעֲרָה נְהַג וּלְךָ
 כה אֶל-תַּעֲצֹר-לִי לְרֹפֵא כִּי אֶסְ-אֲמַרְתִּי לָךְ: וַתֵּלֶךְ וַתָּבֹא אֶל-
 אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל-הַר הַכְּרֹמֶל וַיְהִי כִּדְאוֹת אִישׁ-הָאֱלֹהִים
 כו אֶתָּה מִנְּגִד וַיֹּאמֶר אֶל-גִּיחִזִּי נַעֲרוֹ הִנֵּה הַשּׁוֹנָמִית הִלְזָה עִתָּהּ
 רוּץ-נָּא לְקִרְאָתָהּ וַאֲמַר-לָהּ הַשְׁלוֹם לָךְ הַשְׁלוֹם לְאִישְׁךָ
 הַשְׁלוֹם לִילְדָהּ וַתֹּאמֶר שְׁלוֹם:

את

את הלכת

א. קרא פסוקים 8-16 בקטע שלפניך.

(1) יש הטוענים כי במפגש בין אלישע לבין האישה השונמית נוהגות שתי הדמויות בגאווה

רבה. הסבר את הטענה, ובסס אותה על ראיה אחת בנוגע לכָּל דמות (סך הכול –

שתי ראיות). (6 נקודות)

(2) בהמשך המסופר בפסוקים אלה חדלה האישה להיות גאה. הוכח זאת מן הכתוב,

והסבר מה גרם לכך. (4 נקודות)

ב. בחברה המקראית הפטריארכלית היה בדרך כלל מעמד הנשים נמוך מן המעמד של בעליהן.

הבא מפסוקים 19-26 שלוש הוכחות המלמדות שהאישה משונם הייתה דמות נשית יוצאת

דופן בחברה הפטריארכלית. (6 נקודות)

פרק שלישי — עוצמה והנהגה (20 נקודות)

ענה על שאלה 8 (חובה). (20 נקודות)

8. קרא במדבר, ל"ו, 12-1.

א ויקרבו ראשי האבות למשפחת בניגלעד בןמכיר בןמנשה
ממשפחת בני יוסף וידברו לפני משה ולפני הנשאים ראשי
ב אבות לבני ישראל: ויאמרו אתאדני צוה ה' לתת אתהארץ
בנחלה בגורל לבני ישראל ואדני צוה ב' ה' לתת אתנחלת
ג עלפחד אחינו לבנתיו: והיו לאחד מבני שבטי בניישראל
לנשים ונגרעה נחלתן מנחלת אבותינו ונוסף על נחלת המטה
ד אשר תהיינה להם ומגרל נחלתנו יגרע: ואסיהיה היכל לבני
ישראל ונוספה נחלתן על נחלת המטה אשר תהיינה להם
ה ומנחלת מטה אבותינו יגרע נחלתן: ויצו משה אתבני ישראל
ו עלפי ה' לאמר בן מטה בנייוסף דברים: זה הדבר אשרצוה
ה' לבנות עלפחד לאמר לטוב בעיניהם תהיינה לנשים אך
ז למשפחת מטה אביהם תהיינה לנשים: ולא תסב נחלה
לבני ישראל ממטה אלמטה כי איש בנחלת מטה אבותיו
ח ידבקו בני ישראל: וכלבת ידשת נחלה ממטות בני ישראל
לאחד ממשפחת מטה אביה תהיה לאשה למען יירשו
ט בני ישראל איש נחלת אבותיו: ולא תסב נחלה ממטה
י למטה אחר כיאיש בנחלתו ידבקו מטות בני ישראל: כאשר
יא צוה ה' אתמשה בן עשו בנות עלפחד: ותהיינה מחלה
תרצה וחגלה ומלכה ונעה בנות עלפחד לבני דדיהן לנשים:
יב ממשפחת בנימנשה בןיוסף היו לנשים ותהי נחלתן עלמטה
משפחת אביהן:

- א. (1) על פי הקטע **במדבר**, ל"ו 1-12 שלפניך, הסבר כיצד הגבילו ראשי האבות משבט מנשה את ההישג של בנות צלפחד בנוגע לזכותן לרשת את נחלת אביהן (על פי **במדבר**, כ"ז, 6-7). (4 נקודות)
- (2) בחרסים שנמצאו בשומרון, בירת ממלכת ישראל, יש רשימות של בתי אב מנחלת מנשה. גם השמות חגלה ונעה נזכרים ברשימות אלה כשמות המציינים בתי אב. כיצד ציון שמות אלה בחרסי שומרון מלמד על ניצחון בנות צלפחד על הממסד הגברי שניסה להגבילן? (6 נקודות)
- ב. קרא גם **במדבר**, כ"ז, 1-5 ואת המדרש שלפניך.
- את הדבר הקשה יביאון אל משה. אמר לו הקב"ה: משה, אתה דן את הקושיות?! הרי בנות צלפחד באין [באות] לשאול בדין שאפילו תינוקות [...] משיבין עליו, ואין אתה יודע מה להשיב! אלא "ויקרב משה את משפטן לפני ה'" (במדבר, כ"ז, ה'). (מלמד, ע"צ [עורך]. [תשס"ז]. מכילתא דרשב"י. ירושלים: ישיבת שערי רחמים ובית הלל, עמ' 134)
- (1) הסבר את הביקורת המופנית כלפי משה במדרש. (5 נקודות)
- (2) לדעתך, מדוע פנה משה אל אלוהים שיפתור סוגיה זאת? נמק את דברך. (5 נקודות)

בהצלחה!